

DOM

afsagt den 14. juni 2017 af Vestre Landsrets 10. afdeling (landsdommerne Linda Hangaard, Stig Glent-Madsen, Lisbeth Kjærgaard (kst.)) i ankesag

V.L. B-1620-15

[REDACTED]
(Kammeradvokaten ved advokat Sarah Jano, København)

mod

[REDACTED]
(advokat Jacob Schall Holberg, København)

Biintervenient til støtte for [REDACTED]

[REDACTED]
(advokat Vibeke Westergaard, Hellerup)

Retten i Esbjerg har den 22. september 2015 afsagt dom i 1. instans (rettens nr. BS 28-702/2014).

Påstande

For landsretten har appellanten, [REDACTED] principalt gentaget sin påstand for byretten og har subsidiært påstået frifindelse for så vidt angår ekspropriation af 120 m² areal fra [REDACTED] By, [REDACTED] til udvidelse af eksisterende jernbaneareal.

Indstævnte, [REDACTED] har påstået dommen stadfæstet.

Supplerende sagsfremstilling

Ifølge udskriften af forhandlingsprotokollen fra Ekspropriationskommissionens besigtigelsesforretning den 3. og 4. december 2013 blev der fremsat forslag om, at broen over banen ved Estrupvej blev opretholdt og forbedret, og at der ikke blev etableret en ny vej, Industrivej Vest. Endvidere blev det anført, at der ikke var det fornødne grundlag for etablering af ny Industrivej Vest, idet vejen ikke var nødvendig. [REDACTED] oplyste hertil, at beslutningen om at indstille til kommissionen, at broen over banen ved Estrupvej skulle nedrives, og at der skulle etableres ny Industrivej Vest, var truffet i samråd med [REDACTED] Kommune. [REDACTED] Kommunes repræsentant redegjorde for kommunens overvejelser. Under Ekspropriationskommissionens beslutning er det anført, at kommissionen drøftede de fremsatte bemærkninger og forslag indgående. Kommissionen fastsatte herefter, at der skulle anlægges en ny kommunevej over [REDACTED] ejendom, ligesom det blev bestemt, at en markvejsoverføring på bl.a. [REDACTED] By, [REDACTED] skulle nedlægges. I tilknytning hertil skulle 120 m² af rampearealet eksproprieres til udfyldning af sneværnsbælte.

For landsretten er der fremlagt en række kortbilag, herunder et oversigtskort over Ny Endrupholm A/S' marker med angivelse af areal og dyrkningsretning. Det fremgår af dette kort, at ca. 5,2 ha af markerne er blevet afskåret ved anlæggelsen af Skovgårdsvej, og at der er etableret 4 markoverkørsler på vejen. Der er tillige fremlagt et kort med angivelse af eksisterende virksomheders placering i industri- og erhvervsområdet nordøst for Skovgårdsvej.

Estrupvej er i [REDACTED] Kommune klassificeret som en sekundær lokalvej, mens Skovgårdsvej er en fordelingsvej, der forbinder lokalveje med gennemfartsveje og er karakteriseret ved god fremkommelighed, god tilgængelighed og god sikkerhed for alle trafikantgrupper.

Der har været fremlagt en række historiske fotos af Estrupvejs forløb mellem Askov og Esbjergvej, fotos fra 2017 af strækningen Estrupvej – Skovgårdsvej – Industrivej Vest og af Vestermarksvej fra Esbjergvej til motorvejstilslutningen.

Det er for landsretten oplyst, at Skovgårdsvej og den nye bro over jernbanestrækningen blev taget i brug omkring den 1. oktober 2015.

Af årsrapporterne for [REDACTED] fremgår det, at selskabets resultat viser et overskud stigende fra knap 2,2 millioner kr. i 2013 til godt 4,2 millioner kr. i 2016.

Forklaring

[REDACTED] har supplerende forklaret, at Skovgårdsvej nu er etableret. Vejen har besværliggjort markarbejdet. Estrupvej 8 skal holdes som en samlet ejendom og en isoleret produktionsenhed, hvor markerne er samlet omkring svineproduktionen. Det er vigtigt at holde jorderne samlet omkring produktionen, således at man ikke skal krydse offentlig vej. Der er tilladelse til 7000 slagtesvin på ejendommen, men der er i øjeblikket kun ca. 2000. Der er sket en lovændring i forhold til arealkrav, men det har ingen betydning for selve driften af den pågældende ejendom.

Økonomien indenfor svineproduktion er blevet bedre siden Byrettens dom. Koncernen driver svineavlsproduktion på i alt 23-24 ejendomme. Under 5 % af koncernens samlede svineproduktion sker på Estrupvej 8. [REDACTED] driver ikke markproduktionen. I det selskab, der driver markbruget, er der over de sidste tre år sket et fald i overskuddet fra omkring 3 mio. kr. til 800.000 kr., men det skyldes flere årsager.

Ejendommen er ødelagt på grund af gennemskæringen. Der er fire overkørsler over Skovgårdsvej, men de skal skrabe jord væk fra vejen, når de har overkørt den. Landbrugsmaskinerne generer også den øvrige befolkning ved overkørsler.

Cowi's forslag 2 omkring Rølkjær havde været en klart bedre løsning, da det havde betydet, at ejendommens jorder havde en større sammenhæng.

De seneste nye virksomheder i erhvervsområdet tæt på motorvejen blev etableret for et par år siden. Udbygningen af området skyldes alene adgangen til motorvejen. Man ser sjældent tung trafik på Skovgårdsvej. Der er en del trafik på Boulevarden, men den er ikke flyttet over på Skovgårdsvej.

Procedure

[REDACTED] og [REDACTED] har i det væsentlige gentaget deres anbringender for

byretten og har procederet i overensstemmelse hermed.

██████████ har til støtte for den subsidiære påstand gjort gældende, at der var grundlag for at ekspropriere arealet på 120 kvadratmeter, da den pågældende markvejsbro skulle fjernes, og arealet skulle anvendes til sneværnsbælte langs jernbanen.

██████████ har heroverfor gjort gældende, at ██████████ ikke har godtgjort, at betingelserne for at ekspropriere arealet på 120 kvadratmeter er opfyldt.

██████████ Kommune har til støtte for ██████████ frifindelsespåstand gjort gældende, at ekspropriationen til etableringen af Skovgårdsvej ikke skete med henblik på at omlægge vejnettet til brug for en fjern og fremtidig byudvikling. Løsningen er tilpasset den byudvikling, der er sket omkring ██████████ og Askov, siden broen på Estrupvej blev bygget for næsten 100 år siden. Anlægget af Skovgårdsvej er således en løsning, der færdselsmæssig er hensigtsmæssig under hensyntagen til de aktuelle forhold i området og udtryk for en nutidig standard, der er egnet til at afvikle trafikken. Ingen af de øvrige foreslåede løsninger kunne på mindre indgribende måde sikre den fornødne opgradering. Den valgte løsning har en naturlig og direkte tilknytning til elektrificeringen, og ██████████ må være overladt et rimeligt skøn over, hvad der er nødvendigt og hensigtsmæssigt.

Landsrettens begrundelse og resultat

Ekspropriationen af i alt ca. 2,1 ha af ██████████ ejendom på i alt ca. 190 ha er sket i medfør af elektrificeringslovens § 13, stk. 1, jf. § 1.

Det er ubestridt, at den eksisterende jernbanebro fra 1921 ved Estrupvej ved ██████████ ██████████ ejendom, som følge af elektrificeringen af jernbanestrækningen skulle erstattes af en ny bro, der skulle være ca. 1 meter højere, således at der blev plads til kørestrømsanlægget.

Efter elektrificeringslovens § 13, stk. 1, der er en kombineret projekterings- og anlægslov, er transportministeren bemyndiget til ved ekspropriation at erhverve de arealer, der er nødvendige for gennemførelsen af elektrificeringen af statslige jernbanestrækninger. Det følger endvidere af elektrificeringslovens § 13, stk. 3, at ekspropriation skal ske efter reglerne i lov om fremgangsmåden ved ekspropriation vedrørende fast ejendom (ekspropriations-

procesloven). Efter ordlyden af elektrificeringslovens § 13, stk. 1, jf. § 1, kan ekspropriationshjemmelen ikke antages at være snævert knyttet til en bestemt arbejdsopgave i et elektrificeringsprojekt.

Det fremgår af afsnit 4.2 om ekspropriation og servitutter i lovforslaget til elektrificeringsloven (L 156 af 27. februar 2013), at en række vej bærende broer skal erstattes af nye broer, der bliver ca. 1 meter højere, at enkelte broer skal hæves, og at der herudover er behov for regnvandsbassiner og omlægning af skærende veje. Endvidere fremgår af lovforslagets afsnit 5 om økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige, at hvis kommuner vælger i tilknytning til elektrificeringen af en jernbanestrækning at foretage ændringer, der ikke er indeholdt i et af transportministeren godkendt projekt, jf. lovforslagets § 4, afholder den pågældende kommune selv hele udgiften hertil og sørger for det evt. fornødne plangrundlag.

Det følger af ekspropriationsproceslovens § 13, stk. 1, at Ekspropriationskommissionen under besigtigelsesforretningen skal foretage en prøvelse af projektet, og at kommissionen skal foretage en vurdering af hensynene til bl.a. ejere, almene interesser og anlæggets hensigtsmæssige gennemførelse. Endvidere skal Ekspropriationskommissionen ved prøvelsen af projektet særligt tage stilling til, om der som led i ekspropriationen skal foretages afbrydelser, omlægninger eller etableringer af vejforbindelser.

Transportministeren har godkendt den endelige udformning af elektrificeringen for den omhandlede strækning, herunder den nye bro og arealerhvervelsen fra [REDACTED] [REDACTED] ejendom til brug for opførelsen af broen og anlæggelsen af Skovgårdsvej. Vejen er således en del af det endelige godkendte projekt, jf. elektrificeringslovens § 4, stk. 1.

Herefter og i øvrigt af de grunde, der er anført af byretten, tiltræder landsretten, at der med hjemmel i elektrificeringslovens § 13, stk. 1, jf. § 1, har kunnet ske ekspropriation med henblik på at bringe broer og vejanlæg op til nutidig standard, når dette efter de konkrete forhold på stedet i forbindelse med elektrificeringen er færdselsmæssigt hensigtsmæssigt.

Ifølge forhandlingsprotokollen for besigtigelsesforretningen den 3. og 4. december 2013 blev der fremsat forslag om, at broen over banen ved Estrupvej blev opretholdt og forbedret, samtidig med at det blev anført, at der ikke var det fornødne grundlag for etablering af ny Industrivej Vest (Skovgårdsvej), idet vejen ikke var nødvendig. Endvidere fremgår det,

at kommissionen efter indgående drøftelser besluttede at tiltræde [redacted] forslag, idet kommissionen lagde vægt på, at ny Industrivej Vest var en hensigtsmæssig løsning for at sikre den fremtidige trafikafvikling på tværs af jernbanen, og at der var tale om en forbindelsesvej, hvorfra der var forberedt tilslutning til kommunens øvrige vejnet.

På denne baggrund og efter en samlet vurdering af de forslag, der var fremlagt for Ekspropriationskommissionen, finder landsretten, at der ikke er tilstrækkeligt grundlag for at tilsidesætte skønnet over hensigtsmæssigheden af placeringen af broen og forbindelsesvejen. Den stedfundne ekspropriation må således anses for nødvendig for at realisere formålet med at etablere en hensigtsmæssig vejadgang over jernbanestrækningen.

Ekspropriationen er ikke udstrakt ud over, hvad ekspropriationsformålet krævede, og der er ikke grundlag for at statuere, at der er indgået usaglige hensyn.

Det er ikke ved [redacted] forklaring godtgjort, at det, der opnås ved ekspropriationen, ud fra proportionalitetsbetragtninger ikke står i rimeligt forhold til de gener, ekspropriationen har medført for [redacted]. Landsretten har i den forbindelse lagt vægt på, at der til de ca. 5,2 ha af [redacted] marker, der er blevet afskåret af Skovgårdsvej, er etableret 4 markoverkørsler, at [redacted] samlede areal udgør ca. 190 ha og på oplysningerne i selskabets årsrapport.

Under hensyn til de foreliggende oplysninger om de eksisterende færdselsforhold, lokalplaner samt den aktuelle og fremskrevne trafikmængde sammenholdt med den forventede levetid af et nyt broanlæg, findes ekspropriationen endvidere at have været nødvendig i tidsmæssig henseende.

Det lægges til grund, at ekspropriationen af 120 m² af matr. nr. [redacted] By, [redacted] udgør en del af rampearealet ved en marksvejsbro, som er nedtaget i forbindelse med etableringen af kørestrømsanlægget. Ekspropriationen er sket til udfyldning af sneværsbæltet langs jernbanen. Ekspropriationen har under disse omstændigheder fornøden hjemmel i elektrificeringslovens § 13, stk. 1, jf. § 1.

Da ekspropriationen herefter har haft fornøden hjemmel i elektrificeringslovens § 13, stk. 1, jf. § 1, tager landsretten [redacted] frifindelsespåstand til følge.

Efter sagens udfald sammenholdt med parternes påstande skal [redacted] betale sagsomkostninger for begge retter til [redacted] med i alt 250.000 kr., hvoraf 750 kr. er til dækning af retsafgift og den resterende del af beløbet omfatter udgifter til advokatbi-stand og er inklusiv moms.

Landsretten har ved fastsættelsen af beløbet lagt vægt på sagens karakter, forløb og omfang.

Efter sagens behandling for landsretten er der ikke grundlag for at tillægge [redacted] Kommu-
ne omkostninger, jf. retsplejelovens § 252, stk. 4, 2. pkt.

Th i k e n d e s f o r r e t:

[redacted] frifindes.

[redacted] skal betale sagens omkostninger for begge retter til [redacted]
med 250.000 kr.

De idømte sagsomkostninger, der forrentes efter rentelovens § 8 a, skal betales inden 14 dage.

Linda Hangaard

Stig Glent-Madsen

Lisbeth Kjærgaard

(kst.)

Udskriften udstedes uden betaling.

Udskriftens rigtighed bekræftes.

Vestre Landsret,

Viborg den 14. juni 2017

Anette Kornum

Retssekretærvikar